

ECONOMISCHE NALEZINGEN EN BERICHTEN.

— **De Clercq's Ethnographische beschrijving van de West- en Noordkust van Ned.-Nieuw-Guinea.** Bij het bespreken, in „de Economist” van April jl., van het prachtwerk: „de Clercq en Schmeltz, Nieuw-Guinea” (waaraan Dr. D. W. Horst in de jongste aflevering der „Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-Indie” eene belangrijke critische beschouwing wijdde) werd het, zie p. 333, betreurd dat de heer de Clercq niet had getracht ons een min of meer volledig beeld van land en volk te geven. Op 18 April, dus weinige dagen na het verschijnen van „de Economist”, kwam ons in handen de jongst verschenen aflevering van het „Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap”, waarin het eerste gedeelte werd aangetroffen der verhandeling, welke gemis in het groot Nieuw-Guinea-werk zij hadden betreurd. Zij is getiteld: „De West- en Noordkust van Ned.-Nieuw-Guinea. Proeve van beschrijving volgens de mededeelingen en rapporten van reizigers en ambtenaren en naar eigen ervaringen door F. S. A. de Clercq.” In dit eerste gedeelte, dat toch reeds 70 bladzijden vult, wordt, na eene algemeene inleiding, nog slechts eene beschrijving gegeven van „Het gebied der Kalana Fat of vier Radja's”, dat is der eilanden Waigeo, Salawati, Misol en Waigama. Te oordeelen naar dit eerste gedeelte, waarvan met groote belangstelling kennis werd genomen en waarop gaarne de aandacht wordt gevestigd, belooft deze beschrijving juist het stuk te worden, dat we in het grooter werk zoo noode misten. De schrijver geeft eerst een algemeen overzicht der genoemde eilanden, bespreekt ze vervolgens afzonderlijk, wijdt dan paragrafen aan „Voortbrengselen, Handel en Nijverheid”, „Bevolking” en „Taal”, daarbij telkens van groote belezenheid en van opmerkingsgave blijk gevende en dikwerf critiseerende wat door vroegere schrijvers was medegedeeld. Bij het stuk behoort eene „Kaart van de West- en Noordkust van Ned. Nieuw-Guinea” op de schaal van 1 : 2.750.000 en „Gezichten en

schetsen" van die kust. — De koopers van het groot werk: „Ned. Nieuw-Guinea" kunnen dus in deze en volgende afleveringen van het „Tijdschrift van het Aardrijkskundig Genootschap" de inderdaad belangrijke en leerzame ethnographische beschrijving lezen, welke in het grootere werk niet wordt gegeven. Maar waarom die daarin niet werd gegeven, blijft onopgehelderd. Waarom ook in dat grootere werk niet met enkele woorden gezegd dat en waarom die ethnographische beschrijving, die toch met het in dat werk gegevene een geheel uitmaakt, elders zou worden publiek gemaakt?

De noot op p. 331 van „de Economist" vereischt wijziging. De daar bedoelde voorwerpen zijn onlangs door de Regeering voor het Rijks Ethnographisch Museum aangekocht. Zij waren het particulier eigendom van den heer de Clercq, waren door dezen uit eigen middelen aangekocht, op zijne kosten overgevoerd enz.

Nog enkele woorden over een tweetal andere opmerkingen in mijne aankondiging van het Nieuw-Guinea-werk gemaakt. Op p. 330 was gezegd dat het de aandacht had getroffen dat niet, gelijk toch in zulke gevallen meestal de gewoonte is, op het titelblad was vermeld dat het werk met Rijks ondersteuning het licht zag. Op p. 334 was betreurd dat de schrijvers hunne belangrijke en leerzame mededeelingen niet hadden gecompleteerd door het geven eener algemeene schets of beschrijving van land en volk, waarbij (zoo zij niet een gezamenlijk stuk wilden leveren) o. i. de heer de Clercq de beschrijving van het Nederlandsch gedeelte van Nieuw-Guinea, de heer Schmeltz het geven eener schets van land en volk in zijn geheel voor zijne rekening zou hebben kunnen nemen. In een uitvoerig schrijven deelt de heer Schmeltz mij mede het met die opmerkingen geheel eens te zijn, doch tevens dat omstandigheden van zijnen wil onafhankelijk oorzaak zijn dat het werk in die en andere opzichten niet geheel geworden is wat hij meende dat het had kunnen zijn. Natuurlijk wordt daaromtrent hier niet in bijzonderheden getreden. Aan den heer Schmeltz wordt echter, ingevolge zijn verzoek, bij deze gaarne akte gegeven van zijne verklaring.

Op een tweede belangrijk stuk in de zoeven vermelde jongste aflevering van het „Tijdschrift van het Aardr. Genootschap" worde, naar aanleiding eener uitdrukking in onze jongste Koloniale Kroniek, ook nog met een enkel woord de aandacht gevestigd. Bij het bespreken van de voltooiing van het groot werk: „Midden-Sumatra" werd er op gewezen, zie „Economist" p. 322, dat daarbij gebleken

was dat de werkkraft van den geachten oud-hoogleraar Dr. P. J. Veth nog onverminderd was. Dat dit nog het geval is, blijkt uit zijne van groote belesenheid getuigende, in de jongste aflevering van het „Tijds. v. h. A. G.” opgenomen, belangrijke verhandeling: „De Nederlanders in Afrika.” Veth was uitgenoodigd eene aankondiging te schrijven van het groot plaatwerk: „Industrie des Cafres du Sud-Est de l’Afrique. Collection recueillie sur les lieux et notice ethnographique par Hendrik P. N. Muller, Texte descriptif par Joh. F. Snelleman.” Hij deed dit, maar gaf eerst in een vijftigtal bladzijden een beknopt, doch zeer lezenswaardig, van groote studie getuigend overzicht van „hetgeen door Nederlanders gedaan is met betrekking tot Afrika.” Al kunnen wij geen Livingstone’s en Stanley’s aanwijzen, toch blijkt uit Veth’s overzicht voldoende dat wij ook hebben bijgedragen en blijven bijdragen tot de bekendmaking van het „zwarte werelddeel” en dat speciaal onze handelaars zoowel aan de West- als aan de Oostkust voortgaan met den goeden naam van Nederland te handhaven. Moge dit zoo blijven en moge de geachte oud-Hoogleraar Veth ons nog menige rijpe vrucht zijner studiën voorzetten.

Q. v. U.
